Miseruha - Szent Márton alakjával

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	7399
Készítés ideje:	1470 - 1480
Készítés helye:	Velence; Magyarország (feltehetően)
Anyag:	nyírott, réteges bársony
Technika:	fémszálas domború hímzés; lapos öltéses hímzés
Méretek:	hosszúság: 126 cm szélesség: 88,5 cm

A miseruha alapszövete 16. század eleji velencei munka, hímzése 1470–1480 között feltehetően Magyarországon készült.

Az alapszövet anyaga sötétvörös színű kétrétegű nyírott selyembársony (*alto basso*), mintája a 15–16. század fordulóján divatos ún. gránátalma-mustra, amely nagyméretű, ötkaréjos, csavart indákkal összefűzött palmettákból áll, középpontjukban egy-egy rozettával, köztük kis koronákkal.

A kazula elő- és hátlapjának közepét kereszt formában különböző technikákkal készült fém- és selyemfonalas hímzés díszíti. (Aranyozott ezüst- és ezüstfonalas domború hímzés színes selyem- és és aranyfonalas lazúrhímzés, színes selyemfonalas árnyalt és rácsosan lefogott lapos öltéses hímzés tűfestés.)

Az előlapon a kereszt hosszanti szárán egy püspöki ornátusban ábrázolt szent, alatta pedig egy a mártíromság pálmaágát tartó, világi öltözéket viselő vértanú szent "kupolás" fülkékben álló alakja látható. A kereszt szárain két további vértanú szent félalakja kapott helyet, kezükben pálmaággal.

A hátlap keresztjének hosszanti szárán – fentről lefelé haladva – Mária a gyermek Jézussal, Szent Márton és a koldus, valamint Keresztelő Szent János áll, ugyancsak "kupolás" fülkékben. A kereszt szárain balra Szent Péter, jobbra Szent Pál félalakja kapott helyet.

A keresztek hosszanti szárán a szentek egészalakos képmásait hármas kupolával koronázott fülkékben jelennek meg, melyek domború hímzéses technikával készültek. Ez a háromkupolás architektúra a velencei liturgikus hímzések ún. San Marco-típusára jellemző.

A miseruha bársonyszövetét több darabból állították össze, a hozzá tartozó stóla és manipulus (ltsz.: 8005, 8006) anyaga pedig a kazula szövetével megegyező. Mindez arra enged következtetni, hogy az együttes egy korábbi viselet drága bársonyának másodlagos felhasználásával készült.

A miseruha Császka György (1826–1904) szepesi püpsök ajándékaként 1885-ben került az Iparművészeti Múzeum gyűjteményébe.

Irodalom

- főszerkesztő: Jékely Zsombor: Size, Form, and Function. *Ars Decorativa 35*, 2021. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2021. - p. 17. Nr. 8. (Szabó Ágnes)
- Zsámbéky Monika: *Szent Márton kultuszának közép-európai emlékei*. Szombathelyi Képtár, Szombathely, 2008. - Nr. III.87.
- szerző: Horváth Hilda: *Iparművészeti kincsek Magyarországon*. Athenaeum Kiadó, Budapest, 2000. - 91. p., Nr. 2
- Szerk.: Péter Márta: *Reneszánsz és manierizmus. Az európai iparművészet korszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1988. - Nr. 35. (László Emőke)
- Szerk.: Stangler Gottfried: *Matthias Corvinus und die Renaissance in Ungarn, 1458-1541. (Austellung, Schallaburg, 1982)*. Wien, Niederösterreichisches Landesmuseum, 1982. - Nr. 456.
- Szerk.: Jakabffy Imre: Kaseln "cum cruce veneciana". *Ars Decorativa 6*, 1979. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1979. - Nr. 4. (Csernyánszky Mária)

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

- Szerk.: Voit Pál, Csernyánszky Mária: *Az Iparművészeti Múzeum mesterművei. 1896-1946*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1946. - p. 5.
- Radisics Jenő: Miseruha. *Művészi Ipar*, 1. (1885-86). 1886. - 167-169.
- Egy vörös bársony casula a XVI. század elejéről *Egyházművészeti Lapok*, 7. (1886). 1886. - 65-72.

